

ODMEVI NA DOGODKE

RED. PROF. DR. DRAGICA HARAMIJA

29. Oko besede

12. 9.–14. 9. 2024

29. Oko besede je imelo krovno temo Duh časa in duh globine, ki jo je predlagal pisatelj Feri Lainšček in ob tem v uvodnem referatu na srečanju poglobljeno razmišljal o povezavi med duhom časa in duhom globine, dveh ključnih konceptov, ki skupaj oblikujeta našo identiteto, vrednote in odnos do sveta. Duh časa odraža sodobne družbene, kulturne in politične razmere, medtem ko duh globine zajema arhetipske zgodbe in simbolne strukture, zakoreninjene v kolektivnem nezavednem. Lainšček izpostavlja pomembno vlogo pisateljev, ki še zmeraj lahko bistveno prispevajo k oblikovanju naših skupnih narativov. Hkrati pa opozarja, da mnogi avtorji žal podlegajo duhu časa in se prilagajajo le trenutnim preferencam, s tem pa ogrožajo bogastvo, globino in presežnost literarnega ustvarjanja.

S to vodilno mislijo smo sestavili program Očesa besede. Že devetindvajsetič smo se zbrali v Murski Soboti na srečanju otroških in mladinskih pisateljic in pisateljev, literarnih strokovnjakinj in strokovnjakov, založnic in založnikov, knjižničark in knjižničarjev, učiteljic in učiteljev, skratka vseh, ki se ukvarjamo z otroško in mladinsko književnostjo na Slovenskem. Letošnjega srečanja se je v treh festivalskih dneh udeležilo več kot 100 povabljenih ustvarjalcev in drugih udeležencev, prireditev pa se je udeležilo več kot 3000 otrok, učencev, dijakov, odraslih, ki jih otroška in mladinska književnost zanima. Spet se je pokazal in izkazal ta skupni duh ustvarjalcev ali, kakor se je ob podelitvi nagrade 2022 izrazila Maša Ogrizek, udeleženci Očesa besede smo pleme. In pleme vedno drži skupaj. Lanska nagrajenka, Špela Frlic, prav tako govori v romanu *Bleščivka* o razumevanju in spoštovanju. Ob letošnji podelitvi večernice pa je nagrajenka Marjana Moškrič povedala, da je roman *Sneg* napisala »da bi mladi lahko rekli: Zmorem! Imam ime. Imam obraz. Imam svoj glas.«

Podoba za plakat Očesa besede nam je podarila Lila Prap, več o festivalu pa je mogoče prebrati v programski knjižici, ki je prosto dostopna na spletni strani Očesa besede, pod zavihkom *Festivalsko gradivo*: <https://www.okobesede.org/festivalsko-gradivo>.

Najprej se festival posveti mladim, in sicer v programski enoti **Mlade oči**, ki jo sestavljata literarna in kritiška delavnica za študente in dižake. Letos sta delavnici vodila pisatelj Lenart Zajc in slovenist Nino Flisar.

Sledila sta dva literarna večera, ki ju – skupaj s sobotnim nastopom avtorja ali avtorice na izbrani šoli – uvrščamo v sklop **Literarna mesta**. Prvo literarno mesto je bilo v Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobota, kjer je bil pogovor z Lilo Prap, pogovor je vodila dr. Dragica Haramija. Sledilo je odprtje razstave

avtoričinih del (slike je prispevala Kibla), razstave karikatur slovenskih pisateljev, ki jih je ustvaril Bori Zupančič, ter odprtje knjižnih razstav, povezanih z večernico, razstava nominiranih in nagrajenega dela ter razstava Večerničina literarna bera. Vse razstave je pripravila Vesna Radovanovič. Drugo literarno mesto je bilo v Mladinskem informativnem in kulturnem klubu, kjer je literarni večer s Sebastijanom Pregljem vodila Darka Tancer-Kajnih.

Knjižna tržnica na Trgu kulture je zdaj že tradicionalna in prav se nam zdi, da ob branju spodbujamo tudi kupovanje knjig.

V petek dopoldan so potekale **literarne matineeje avtorjev in avtoric** po vrtcih (Vrtec Murska Sobota, Vrtec Beltinci), osnovnih šolah (OŠ I Murska Sobota, OŠ II Murska Sobota in POŠ Krog, OŠ III Murska Sobota, OŠ IV Murska Sobota, OŠ Bakovci in POŠ Dokležovje, OŠ Beltinci, OŠ Puconci), tudi v zamejstvu – v Porabju na Dvojezični OŠ Jožefa Košiča Gornji Senik, srednjih šolah (Gimnazija Murska Sobota, Srednja poklicna in tehniška šola Murska Sobota, Srednja ekonomska šola in gimnazija Murska Sobota, Gimnazija Frana Miklošiča Ljutomer, Srednja biotehniška šola Rakičan) in VDC Murska Sobota.

Okrogla miza *Ali smo v svetu bolj prepoznavni?* je poskušala odgovoriti na zastavljeno vprašanje po obeh knjižnih sejmih, na katerih je bila Slovenija častna gostja, to sta sejma v Frankfurtu in Bologni. Svoje mnenje so predstavili Katja Stergar, direktorica na Javni agenciji za knjigo RS, pred tem dolga leta zadolžena za mednarodno dejavnost, prof. dr. Miha Kovač, kurator frankfurtskega sejma, in Zala Stanonik, direktorica Založbe Pivec, ki je soustanoviteljica prve literarne agencije v Sloveniji, Ljubljana Literary Agency.

Sledil je **simpozij Duh časa in duh globine**, ki sta ga pripravila Argo in *Otrok in knjiga*, Mariborska knjižnica, moderirala dr. Andreja Erdlen, urednica revije *Otrok in knjiga*. Prispevke so pripravili: Feri Lainšček, Urška P. Černe, dr. Barbara Pregelj, Nika Susman, dr. Peter Svetina, Alenka Veler in Janja Vidmar.

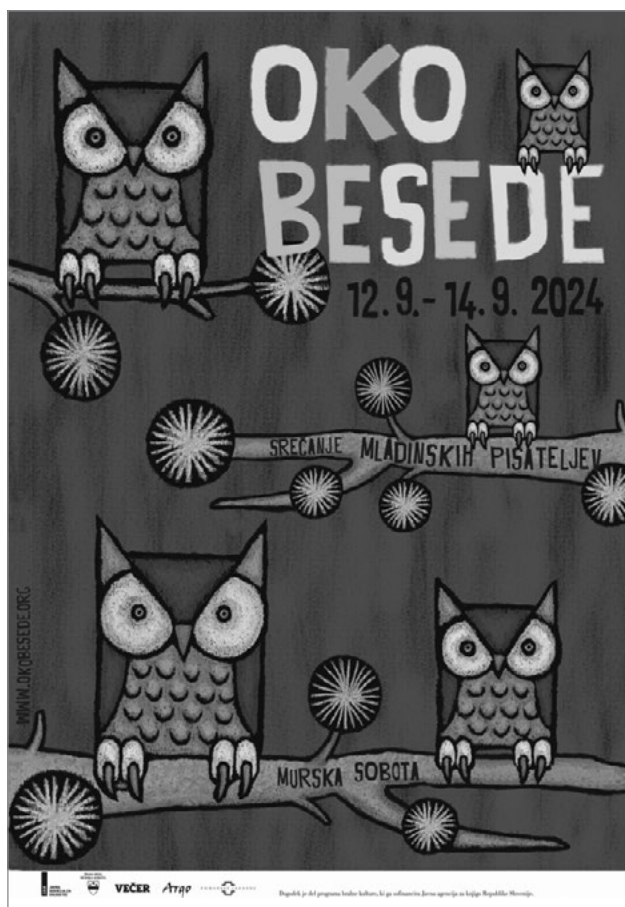
Podelitev **28. nagrade večernica** za najboljše delo preteklega leta se je začela s kulturnim programom, v katerem so nastopali Prašnati, glasbena skupina, ki želi iz prahu otiči že pozabljene melodije, doda pa tudi kakšno novo. Sledilo je branje avtorjev iz njihovih nominiranih del: *Rimana kaša* Ambroža Kvartiča, *Življenje nima naslova* Ferija Lainščka, *Mali črv Oto in druga golazen* Tomaža Lavriča (pesmi je prebrala urednica Irena Matko Lukan), *Sneg* Marjane Moškrič in *Zmaj nad mestom* Sebastijana Preglja. Sledila je podelitev večernice Marjani Moškrič za roman *Sneg*, slavnostni nagovor je imel predstavnik *Večera*, urednik Matija Stepišnik.

Panonska pisateljska pot nas je tokrat vodila na OŠ Cankova, kjer je bila najprej za vse učence izvedena literarna matineja, ki jo je moderirala mag. Norma Bale, nastopili so Neli Filipič, Mateja Gomboc in Ambrož Kvartič. Sledilo je še zadnje literarno mesto s Tino Arnuš Pupis ter z glasbenim presenečenjem Vida Pupisa. Pisateljska pot se je nadaljevala v Radgonski kot, v Potrno, kjer smo se udeleženci seznanili s položajem slovenščine v Radgonskem kotu, o čemer sta govorili predsednica Kulturnega društva Člen 7, mag. Susanne Weitlaner, in mag. Norma Bale, profesorica slovenščine na gimnaziji Borg v Bad Radkersburgu. Sledila je predstavitev literarne krajine, po kateri smo potovali, pripravil in vodil jo je Franci Just, za popestritev pa so članice Arga prebrale nekaj odlomkov iz izbranih del Rudolfa Maistra, Antona Trstenjaka, Manka Golarja, Karoline Kolmanič, Cilke Dimec Žerdin in Norme Bale.

Ekskurzija se je zaključila v Gornji Radgoni, kjer si zaradi dežja nismo mogli podrobneje ogledati Maistrovega trga z *Alejo velikih*, v kateri (za zdaj) enajst doprskih kipov spominja na ustvarjalce iz Občine Gornja Radgona.

Tudi letošnji Oko besede je pripravil sedemčlanski odbor društva Argo, in sicer: mag. Norma Bale, Simona Cizar (predsednica Argo), dr. Dragica Haramija (programska vodja festivala), Franci Just, Feri Lainšček, Vesna Radovanovič in Darka Tancer-Kajnih.

In kakor sem zapisala v uvodu v programsko knjižico ob letošnji temi *Duh časa in duh globine*, menim, da se v zadnjih nekaj letih poudarja tudi pri branju otroške in mladinske književnosti razvijanje pozitivnih vrednot, na primer ohranjanje narave, zdravje, skrb za sočloveka, pravičnost, ne nazadnje tudi kultura. Ena od najpomembnejših vrednot je humanost, to je koncept človekovega dostojanstva in iz njega izhajajoče pravice. Pomembno se mi zdi, da knjige (za otroke in mlade) poudarjajo empatijo, torej sposobnost zaznavanja čustev drugih oseb. Empatija vedno bolj postaja lastnost, ki jo velja razvijati skozi pozitivne vrednote tudi z branjem kakovostnih literarnih del.

Plakat simpozija
Oko besede 2024